

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

45. An pœnitens poſſit per annum differre pœnitentiam impositam à
Confessario? Et alia dubia proponuntur circa hoc. Ex p. 11. tr. 7. & Misc. 7.
res. 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

de penit. ex illis verbis: Et iniunctam sibi penitentiam: Sic probat. Quia nullus obligatur confessionis precepto, statim ac peccat, sed potest differre confessionem per annum: ergo similiter poterit per annum, penitentiam à Confessario impositam differre:

3. Et tandem non deseram hic apponere verba Ioannis Henriquez, in *Compend. cas. mor. cap. 42. n. 5.* sic asserentis: *El penitente está obligado dentro de un año à cumplir la penitencia admitida en la confesion commengandose à contar este año desde el dia de la confesion; y dentro de el se puede boluer à confessar quando quisiere; aunque no aya cumplido la penitencia, y estos es muy cierto, aunque dixere Medina en su Suma, lib. 2. cap. 7. que el hombre que se confessa no auendo cumplido la penitencia impuesta por pecado mortal, peca mortalmente: y la razon con que preuan los Doctores que dentro de un año ay obligacion de cumplir la penitencia, es porque por el mismo caso que la Iglesia ha puesto precepto de confessar una vez en cada año, se infiere de aqui; que dando un año de plazo, y termino para confessar, se da tambien para cumplir la penitencia, que mana de la Confession. Hac ille. Et post hæc scripta inueni nostram sententiam docere etiam ex Societate doctum Patrem Escobar, in *Theol. moral. tr. 7. Exam. 4. c. 7. num. 40. in fine.**

Sup. hoc inf. in Ref. 45. §. Er hanc in fine.

RESOL. XLV.

An penitens possit per annum differre penitentiam impositam à Confessario?
Et alia dubia proponuntur circa hoc Ex part. 1. tr. 7. & Misc. 7. Ref. 10.

Sup. hoc in Ref. præterita, & in Ref. seq. §. Non definam. & sup. in fine Ref. 18. & in Ref. 24. §. v. t. ad medium, & in Ref. 25. §. v. t. in fine & pro doctrina huius §. 1. in Ref. 2. huius nor. §. 1. & in aliis eius primæ nor.

§. 1. **N**egatiuè respondet Trullench de *Sacr. lib. 4. c. 7. dub. 4. n. 11.* Reverendissimus Candidus tom. 1. disp. 24. art. 30. dub. 9. vbi sic ait: Quando Confessarius non præfixit tempus adimplendæ penitentia, penitens quamprimum commode potest adimplere tenetur, quod si valde diu iudicio prudentis viri penitens penitentiam grauem differat adimplere absque iusta causa, grauius peccaret; quia faceret contra voluntatem Confessarij, & finem Sacramenti in re graui; secus si non multum differat, vel penitentia non sit grauis. Ita ille; cui adde Suarez, Coninch, Reginaldum, Bonacinam, Granadum, Hurtadum, & Cardinalem Lugo, quos citat Leander de *Sacram. to. 1. tr. 5. disp. 9. quest. 89.*

2. Sed opinionem contrariam probabilem ego olim docui, & nunc iterum doceo, quam tuetur præter Ferdinand. Ioan. Henriquez, Leand. & alios Doctores à me citatos, nouissimè Martinus de San Ioseph in *motiis Confess. to. 1. lib. 1. tract. 27. de penit. numer. 15.* vbi sic ait, *Muy probablemente seuan muchos Doctores, que si el Confessor señaló al penitente el cumplimiento de la penitencia en tal y tal tiempo, que peca mortalmente si lo dilata notablemente, porque es deuda que ya debe por la acceptation que hizo: y el que dilata notablemente pagar otras deudas de dineros, &c. peca mortalmente, luego, &c. Sanchez de *marrim. lib. 8. disp. 34. num. 57.* & alij; però mos probable me parece, que aunque se dilate un año no pecará mortalmente, por que tiene mas esperas Dios. y la ley en lo que se debe, que los hombres: y el Derecho lo dixere que mitius agitur cum lege, quam cum hominibus, l. Celsus, ff. decepti. arbit. Parece me será pecado venial, como no se ponga en peligro de que se le elucida la penitencia, et speciat si la di-*

sup hac doctrina sup. in Ref. 32. §. v. t. & in Ref. 39. & cursum in Ref. 24. §. Di. co primo, in fine, v. Quæstionis lecurda.

lacion es por quatro, ò seis meses. Quia sine mora dicitur fieri quod fit intra sex menses, alias intra quatuor menses, *glos. mora in l. finali C. de con. lib. 1. r.* Ita Martinus.

3. Et hanc opinionem admittit etiam alius Hippolitus Remigius Noyden in *pract. confess. tr. 5. cap. 5. §. 18. num. 2.* sic asserens: *Quando el Confessor no señaló termino en que se aya de cumplir la penitencia, está à el penitente obligado à cumplirla quando buenamente pudiere, y no será pecado mortal la dilacion si no fuere grande, porque por el mismo caso que la Iglesia ha puesto precepto de confessar una vez en el año, se infiere de aqui, que dando un año de termino para la confesion, la da tambien para cumplir la penitencia, y bien puede el penitente antes de auela cumplido dentro deste año, si quisiere boluer à confessar una y mas veces, quia vitetur iure suo. Ita ille. Cui etiam adde me citato Laurentium Longum in *Tabulis Sacramentorum tab. 2. cap. 30. num. 4.**

4. Nota verò quod idem Leander 9. 6. 3. quærit an habens penitentiam recitandi septem Psalmos flexis genibus, & taliter nequeat, teneatur alio modo recitare. Et pro negatiua sententia me adducit, implet autem affirmat teneri recitare non flexis genibus, si flexis genibus nequeat. Quia quod flexis genibus dicantur, est quid accidentale, & modus tantum penitentia, quo deficiente implenda substantia manet. Et hoc optimè docet, sed male pro contraria sententia me adduxit, nam ego non loquor quando quis habet istam causam non recitandi flexis genibus, sed quando potest, tunc enim assero non posse recitare alio modo, non autem dico, quod si non possit ex aliqua iusta causa recitare flexis genibus, quod remaneat liber à recitatione. Vide etiam Lugo de *penitent. disp. 25. sect. 6. numer. 93.* vbi sic ait: Dubitari potest quomodo obligetur penitens ad circumstantias operis à Confessario iniuncti, v. g. impositum illi fuit, vt recitaret Coronam flexis genibus, vel coram tali imagine, an satisficiat, licet non flexis genibus, nec coram illa imagine recitaret. Affirmat Vega in *summa tomo 2. cap. 64. cas. 6.* quia attendi debet magis ad substantiam, quam ad circumstantias. De hoc tamen merito dubitat Diana *tom. 2. tract. 4. de sacrament. resolut. 55.* quia recitare flexis genibus videtur addere aliquid substantiale simplici recitationi. Distinguit ergo possumus cum Thoma Sanchez *lib. 4. in Decalog. cap. 12. num. 8.* vbi in simili de voto docet, quando res promissa est grauis & circumstantia leuis, vt si quis voluit recitare coram tali imagine Beate Virginis, votum principale obligabit ad mortale circumstantia autem, nempe vt sit hæc imago specialis, obligabit communiter sub veniali; quia communiter æquales, aut ferè æquales est Virginis obsequium, & ideo leuis est mutatio illa. Possit tamen aliquando esse culpa mortalis, eo quod circumstantia sit multò maioris cultus diuini, orando, v. g. coram tali imagine propter multo maiorem deuotionem & populi concursum. Vnde eodem modo de circumstantiis à Confessario adiunctis dicendum erit, cum eadem sit ratio.

5. An verò liberetur penitens ab obligatione implendi penitentiam, quando non potest exequi circumstantiam à Confessario iniunctam: vt si precepit recitare coram tali imagine, vel in tali Ecclesia quod facere non potest: eadem est quæstio ac de voto, an propter impotentiam ad circumstantiam liberetur vouens à substantia: quam quæstionem late tractat idem Sanchez *dicto lib. 4. cap. 14. à num. 24.* vbi plures regulas assignat ad discernendum, an in casu fuerit intentio obligandi ad substantiam, cessante etiam

etiam circumstantia: quæ omnes regulæ transferri possunt ad casum nostrum, & videri apud illum Auditorum, ne quæstionem late, & optime ab eo tractatam ad hunc locum, cuius non ita propria est, transferre cogamur. Et hæc omnia docet Lugo *vbi sup.* & secundum superius dicta intelligenda sunt, quæ dixi in loco citato à Leandro citato.

6. Nota, Paqualigum in *Theol.* 2. disp. 86. sect. 5. cum aliis docere, non posse imponi satisfactionem in Sacramento penitentia, implendam per alium. Probatur, satisfactio sacramentalis est actus proprius penitentis, vt definit Trid. *sess.* 14. c. 4. & can. 3. & debet esse in castigationem peccatorum, vt habet c. 8. Ergo non potest imponi vt implenda per alium, quia tunc nõ est actus proprius penitentis, nec castigatio peccatorum.

7. Sed contrariam sententiam ego docui, & me citato cum pluribus aliis docet Leander *vbi sup.* q. 81. qui q. 82. firmat. quod quando penitens per se ipsum nequit implere, possit absque expressa licentia Confessoris, alteri eam committere, & per illum satisficere ex implicita, & interpretatiua licentia Confessorij, dummodò penitentia sit satisfactoria, & non medicinalis.

8. Item, licet Fagundes neget non posse Confessarium post datam penitentiam declarare suam mentem fuisse, posse penitentem illum per alium implere. Tamen Leander q. 83. me citato, putat posse absolute declarare, esse suam voluntatem, vt per alium satisficiat (& hoc extra confessionem) etiam si à principio, quando penitentiam imposuit non ita intellexerit. Primum, quia tunc penitens etiam verè satisficiet per alium cum consensu Confessoris, qui talem penitentiam imposuit. Secundò, quia mutatio sententia quoad personam satisfactoricam, potest fieri à quocunque Iudice; ergo meliori iure ab eodem: Poterit ergo Confessor declarare penitenti, suam voluntatem esse, vt per alium penitentiam adimplere possit, etiam in casu, in quo à principio, nec ita intellexerit, aut voluerit.

RESOL. XLVI.

An in dilatione penitentia iniuncta deus paruitas materia?

Et cum sine docetur penitentem posse infra annum differre adimpletionem penitentia, si Confessarius aliter non inuenerit.

Et notatur non adimplere penitentiam esse quid graue, & mortale.

Et quid, si Confessarius imponat penitentiam dicendi tertiam partem Rosarij B. Virginis, si omittentur, v. g. quatuor Ave Maria, an excusetur penitens à peccato mortali ratione paruitatis materia?

Unde est de penitentia audiendi Sacrum, si illud audiat post Euangelium, recitatum, & de alijs similibus penitentis agitur in quibus datur paruitas materia. Ex part. 5. tractat. 5. Resolut. 15.

§. 1. Ad hoc dubium libet respondere cum verbis amicissimi P. Hurtado de Sacram. Penitentia, *disp.* 14. *difficult.* 1. vbi sic ait: Circa tempus quo penitens teneatur implere penitentiam, certum est teneri tempore præscripto à Confessario, si illud præscripsit. Quod si tunc illum non impleat, etiam tenetur postea illum implere, quia semper etiam quando aliquando iniungitur in honorem diei præscripti, iniungitur in vindictam peccatorum confessorum. Si verò à Confessario nullum præscribitur, tempus, implenda est quamprimum moraliter commode possit, vt aduertunt Suarez *sect.* 7. & Aegidius *Tom.* 1.

dub. 9. nisi aliud ex verbis, aut ex circumstantiis coniciatur voluisse Confessarium. Ita tamen obligat quamprimum moraliter commode possit, vt non quæcumque dilatio impletionis penitentia grauis sit mortalis, nisi sit nimia, seu grauis, & quoad hoc idem est, quando differatur penitentia post tempus à Confessario præscriptum, nisi quod tunc dilatio potest aliquando esse mortalis, quando penitentia grauis fuit præscripta in aliquo die in honorem festiuitatis illius diei, si differatur post illum, quamuis non semper, nisi quando defectus honoris censetur grauis. Addit Ochagavia tunc dilationem penitentia grauis esse nimiam, & grauem, quando differatur ultra tertium diem, sed scrupulose procedit, quia hæc dilatio non videtur nimia, imò nec ultra octauum diem, præsertim quando res in penitentiam iniuncta, esset valde grauis, & posset commode impleri, quia etiam ex rei grauitate crescit grauitas dilationis, sicut ex defectu commoditatis implendi illam, decreuit grauitas dilationis, nihilominus taxationem grauitatis dilationis penitentia grauis doctoribus remittimus. Huc vique Hurtados.

2. Non desinam tamen hic adnotare id quod alibi etiam notauimus, nempe ex eadem Societate Antonium Fernandez de Corduba in *Instruct. Confess.* part. 1. *document.* 4. *num.* 5. & *document.* 9. §. 2. *num.* 3. docere penitentem posse infra annum differre adimpletionem penitentia, si aliter Confessarius ei non inuenerit.

3. Notandum est etiam hic cum Villalobos in *Summ.* tom. 1. tract. 9. *difficult.* 78. *num.* 3. *Que el deax de cumplir la penitencia de su naturaleza, es cosa graue, y peccado mortal; mas si se dexasse alguna pequeña parte della, sería solo peccado venial por la paruidad de la materia.* Sic ille. Cui adde Ioannem Sancium in *selectis*, *disp.* 14. *num.* 14. Igitur si quis haberet penitentiam audiendi Sacrum, si illud audiat post Euangelium recitatum, adhuc satisficeret, & idem dicendum est de Officio diuino. Nam illa paruitas materia, quam admittunt Doctores ad excusandam fractionem præcepti recitandi horas Canonicas, admittenda est etiam quoad impletionem penitentia iniuncta à Confessario. Et hæc doctrina proportionabiliter applicanda etiam erit, si imponeretur penitentia recitandi Officium Beatae Virginis, vel Defunctorum, seu septem Psalmos.

4. Sed quid dicendum erit si Confessarius imponat penitentiam dicendi tertiam partem Rosarij B. Virginis, an si omitterentur, v. g. quatuor Ave Maria, excusaretur penitens à peccato mortali ratione paruitatis materia; hunc casum non inuenio à Doctoribus in indiuiduo pertractatum, & videtur negatiuè respondendum ex utroque Sanchez, Thoma, & Ioanne, hoc in *selectis*, *disp.* 15. *num.* 7. illo in *summa*, tom. 1. lib. 1. cap. 19. *num.* 4. asserentibus tertiam partem Circuli Virginei indiuiduam materiam reputari. & idè deficientibus aliquibus Ave Maria, Rosarium non dicitur. Ego puto in tali casu penitentem non peccare mortaliter saltem ex præsumpta voluntate Confessorij, quem rationabiliter, credendum est, non imponere dictam penitentiam cum tali onere. Ita vt si penitens tam paruam materiam relinquat, penitentia iniuncta non satisficiat.

RESOL. XLVII.

An si quis culpabiliter omittat modicam iniunctam penitentiam, peccet mortaliter etiam si sit imposita propter peccata venialia?

Et quid dicendum sit, si penitentia grauis sit, sed

cundo, & pro doctrina contenta, à veris. Ita tamen, ut præ in Ref. 19. & in alijs eius secundæ auctor.

Sup. hoc sup. in Ref. 44. S. 2. & in alijs eius auctor.

Sup. hoc primo in Ref. seq. & in alijs eius primæ not. & pro secundo in Ref. sol. prima post seq. §. 2. cursum, in fine, & in Ref. seq. à in. 2. veris. infero.

Sup. prima diffie. huius citu's supra in Ref. 5. cursum in §. vlt. in ob